

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2015. gada 7. decembrī
(OR. en)

15071/15

SOC 711
EMPL 464

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Datums:	7. decembris
Saņēmējs:	delegācijas
lepr. dok. Nr.:	13766/15 SOC 643 EMPL 423
Temats:	Veicināt sociālo ekonomiku – vienu no svarīgākajiem ekonomikas un sociālās attīstības virzītājspēkiem Eiropā - Padomes secinājumi (2015. gada 7. decembris)

Pielikumā pievienoti Padomes secinājumi "Veicināt sociālo ekonomiku – vienu no svarīgākajiem ekonomikas un sociālās attīstības virzītājspēkiem Eiropā"; secinājumus Padome (*EPSCO*) pieņēma 3434. sanāsmē, kas notika 2015. gada 7. decembrī.

Veicināt sociālo ekonomiku – vienu no svarīgākajiem ekonomikas un sociālās attīstības virzītājspēkiem Eiropā

Padomes secinājumi

Eiropas Savienības Padome

ATZĪSTOT, KA

1. sociālā ekonomika, kurā apvienotas daudz un dažādas organizatoriskās formas, kas veidojušās dažādos nacionālos un labklājības kontekstos, bet kam ir kopējas vērtības, īpašības un mērķi, saista ilgtspējīgas ekonomikas darbības ar pozitīvu sociālo ietekmi, vienlaikus preces un pakalpojumus saskaņojot ar vajadzībām. Tai ir svarīga loma mūsdienu sabiedrību, labklājības sistēmu un ekonomiku transformācijas un attīstības procesā, tādējādi būtiski sekmējot ekonomikas, sociālo un cilvēces attīstību Eiropā un citur, un tā papildina pašreizējās labklājības sistēmas daudzās dalībvalstīs;
2. tāpat sociālā ekonomika palīdz sasniegt vairākus būtiskus ES mērķus, tostarp panākt gudru, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi, augstas kvalitātes nodarbinātību, sociālo kohēziju, sociālo inovāciju, vietējo un reģionālo attīstību un vides aizsardzību. Tā ir arī svarīgs instruments, ar ko palīdz nodrošināt cilvēku labklājību. Vēl svarīgāk ir tas, ka sociālā ekonomika ir nozare, kas ekonomikas krīzi ir pārcietusi labāk nekā citas nozares, un Eiropas līmenī tā iegūst arvien lielāku atzinību ¹;
3. pēdējo dažu gadu laikā sociālā ekonomika politikā ir kļuvusi pamanāmāka kā nozare, kas veido nozīmīgu balstu sevišķi attiecībā uz nodarbinātību un sociālo kohēziju Eiropā un kam ir būtiska loma stratēģijas "Eiropa 2020" mērķu sasniegšanā;

¹ Starptautiskais valsts, sociālās un kooperatīvās ekonomikas pētniecības un informācijas centra (CIRIEC) ziņojums (2012): Sociālā ekonomika Eiropas Savienībā.

4. jau 2009. gadā Eiropas Parlaments pieņēma rezolūciju, kurā atzina, ka sociālā ekonomika ir viens no svarīgākajiem dalībniekiem Lisabonas stratēģijas mērķu īstenošanā;²
5. Komisija savā paziņojumā "Ceļā uz aktu par vienoto tirgu – par augsti konkurētspējīgu tirgu sociālo ekonomiku: 50 priekšlikumi, lai uzlabotu mūsu darbu, darījumus un savstarpējo apmaiņu"³ skaidri norādīja, ka otrās tūkstošgades pirmie desmit gadi ir parādījuši, ka gan Eiropā, gan visā pasaulē ir milzīgs inovāciju potenciāls sociālās ekonomikas jomā, un uzsvēra, ka šī joma ir palīdzējusi rast kreatīvus risinājumus svarīgām sociālekonomiska rakstura problēmām, no kurām daudzas rodas sociālās atstumtības un sabiedrības novecošanas dēļ;
6. 2014. gada Romas stratēģijā⁴ ir noteiktas jomas, kurās vajadzīga iejaukšanās, kā uzskata dažādi dalībnieki, kas ir strādājuši, lai sekmētu to, ka tiek izplatīta un nostiprināta sociālā ekonomika kā viens no svarīgākajiem ekonomikas un sociālās attīstības virzītājspēkiem Eiropā;
7. pamatojoties uz ilgstošu sociālās ekonomikas tradīciju spēku, sociālie uzņēmumi ir pārmaiņu virzītāji un aktīvi piedalās, lai izstrādātu un īstenotu inovatīvus risinājumus lielākajām ekonomikas, sociālajām un ekoloģiskajām problēmām, ar kurām Eiropas Savienība patlaban saskaras;
8. sociālās ekonomikas uzņēmuma jēdziens attiecas uz ļoti daudzām organizācijām, kas balstītas uz atziņu, ka cilvēks ir svarīgāks par kapitālu, un kas ietver tādas organizatoriskās formas kā kooperatīvi, savstarpējās sabiedrības, fondi un apvienības, kā arī jaunākus sociālo uzņēmumu veidus⁵ un ko var uzskatīt par sociālās un ekonomiskās kohēzijas veicinātājiem Eiropā, jo tie palīdz veidot plurālistisku un noturīgu sociālo tirgu ekonomiku. Sociālās ekonomikas uzņēmumi, darbojoties vispārējās interesēs, rada darbvietas, sniedz sociāli inovatīvus pakalpojumus un preces, atvieglo sociālo iekļautību un veicina ilgtspējīgāku un uz vietējo līmeni orientētāku ekonomiku. To pamatā ir solidaritātes un iespēju veicināšanas principi;

² Eiropas Parlamenta 2009. gada 19. februāra rezolūcija (2008/*2250 (INI)).

³ COM(2010) 608 galīgā redakcija.

⁴ Stratēģija pieņemta Itālijas prezidentūras laikā 2014. gada 18. novembrī.

⁵ "Sociālā uzņēmuma" jēdziens jāsaprot tāpat, kā tas definēts regulā par Eiropas Savienības Nodarbinātības un sociālās inovācijas programmu (*EaSI*) (OV L 347/238, 20.12.2013.).

9. sociālās ekonomikas uzņēmumi ir ekonomikas dalībnieki, kuru galvenais mērķis ir radīt pozitīvu sociālo ietekmi. Saskaņā ar definīciju sociālās ekonomikas uzņēmumi lielāko daļu savas iespējamās peļņas izmanto, lai sasniegtu savus galvenos sociālos mērķus, nevis tādēļ, lai maksimāli palielinātu peļņu saviem īpašniekiem un akcionāriem. To darbības galvenokārt (bet ne tikai) balstās uz noteiktiem peļņas sadales darījumdarbības modeļiem, saskaņā ar ko lielāko pārpalikumu daļu atkārtoti iegulda uzņēmuma darbības pilnveidošanā;
10. Komisijas izstrādātajā Sociālās uzņēmējdarbības iniciatīvā ⁶ ir izklāstīts visaptverošs rīcības plāns, ar ko atbalsta sociālo inovāciju un palīdz veidot sociālajiem uzņēmumiem labvēlīgus apstākļus – ciešā partnerībā ar dalībvalstīm un dažādām ieinteresētajām personām. Šajā iniciatīvā ir noteikti trīs rīcības virzieni, kas patiesi mainītu un uzlabotu sociālo uzņēmumu situāciju uz vietas – padarot finansējumu pieejamāku, panākot, ka sociālie uzņēmumi ir pamanāmāki, un optimizējot tiesisko vidi;
11. 2013. gada Sociālo ieguldījumu paketē ⁷ dalībvalstīm tika sniegtas norādes par iedarbīgāku un efektīvāku sociālo politiku un tika vēlreiz apstiprināts, ka sociālais ieguldījums nozīmē ieguldīt cilvēkos, lai uzlabotu cilvēku prasmes un spējas un lai palīdzētu viņiem pilnībā piedalīties nodarbinātībā un sabiedriskajā dzīvē. Laikā, kad Eiropa saskaras ar ļoti lielām problēmām saistībā ar bezdarbu un sociālo atstumtību, kā arī demogrāfiskām izmaiņām, sociālajiem uzņēmumiem ir nozīmīga loma sieviešu un vīriešu pašreizējo un nākotnes izredžu nostiprināšanā gan sabiedrībā, gan darba tirgū;
12. Strasbūras deklarācijā ⁸ vairāk nekā 2000 ieinteresēto personu, tostarp politikas veidotāji, sociālās uzņēmējdarbības pārstāvji un sociālo uzņēmumu atbalstītāji, no daudzām un dažādām sociālās ekonomikas jomām Eiropā vēlreiz apliecināja, ka sociālajiem uzņēmumiem jāieņem nozīmīgāka vieta Eiropas nākotnē, un nāca klajā ar jaunām idejām un darbībām, ar kurām atraisīt šo uzņēmumu potenciālu gudras, ilgtspējīgas un iekļaujošas izaugsmes sekmēšanā;

⁶ COM(2011) 682.

⁷ COM(2013) 83 *final*.

⁸ Deklarācija "Sociālo uzņēmumu iespēju paplašināšana inovācijas, iekļaujošas izaugsmes un darbvietu radīšanai", pieņemta 2014. gada 16. un 17. janvārī.

13. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Milānas deklarācijā ⁹ par rīcību, kas jāīsteno ES līmenī, tika ietverta virkne priekšlikumu un vispārēju ieteikumu par efektīvu atbalstu sociālai inovācijai un sociālo ieguldījumu politikai. Deklarācijā īpaši atzīmēts, ka par to, lai cilvēkiem nodrošinātu vienlīdzīgu un vispārēju piekļuvi augsta līmeņa labklājībai, galu galā kopumā atbild valsts un publiskās iestādes un ka sekundārais nodrošinājums parasti papildina (nevis aizstāj) primāro un valsts nodrošinājumu;
14. rezolūcijā, ko 2015. gadā pieņēma Eiropas Parlaments, ir uzsvērtā sociālās uzņēmējdarbības un sociālās inovācijas loma cīņā pret bezdarbu ¹⁰;
15. prezidentvalsts Luksemburgas ceļvedī par sociālās ekonomikas uzņēmumu veicināšanu Eiropā ¹¹ galvenā uzmanība pievērsta jo īpaši sociālās ekonomikas uzņēmumu attīstībai, vienlaikus uzsverot, cik svarīga sociālai ekonomikai Eiropā ir visaptveroša "ekosistēma". Tajā īpaši izcelts, ka ir jāveido piemērota finanšu ekosistēma, ar ko var efektīvi atbalstīt sociālo inovāciju;
16. arvien vairāk starptautiskajās debatēs tiek apspriests jautājums par sociālās un solidārās ekonomikas attīstību, un tās varētu palīdzēt veidot ilgtspējīgas attīstības programmu laikposmam līdz 2030. gadam;

AICINA DALĪBVALSTIS UN KOMISIJU TO ATTIECĪGAJĀS KOMPETENČU JOMĀS UN PIENĀCĪGI IEVĒROJOT SUBSIDIARITĀTES PRINCIPU:

⁹ "Inovācijas veicināšana sociālā progresa vārdā" (deklarācija pieņemta Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejā 2014. gada 23. oktobrī).

¹⁰ Eiropas Parlamenta 2015. gada 30. jūlija rezolūcija (2014/*2236 (INI)).

¹¹ Paredzēts, ka to pieņems 2015. gada 4. decembrī pirms EPSCO padomes sanāksmes decembrī.

17. attiecīgi izstrādāt, īstenot un pilnveidot Eiropas, valsts, reģionālas un/vai vietējas stratēģijas un programmas, ar ko pastiprina sociālo ekonomiku, sociālo uzņēmējdarbību un sociālo inovāciju. Dažādo stratēģiju un programmu pamatā vajadzētu būt konstruktīvam dialogam starp Eiropas, valsts, reģionālām un/vai vietējām iestādēm un visām attiecīgajām ieinteresētajām personām;

informētības, atpazīstamības un izglītības jomā:

18. panākt, ka sociālā ekonomika ir pamanāmāka, attiecīgos gadījumos veidojot partnerības, lai nodrošinātu pietiekamas zināšanas politikas veidošanā un to darbību labāku atpazīstamību, kuras veikušas attiecīgās ieinteresētās personas, tostarp sociālās ekonomikas uzņēmumi, un panākt lielāku ietekmi, ko tās rada sabiedrībā;
19. censties vēl vairāk dokumentēt efektīvo ieguldījumu, ko sociālā ekonomika sniedz attiecībā uz svarīgākajiem makroekonomikas rādītājiem. Tā kā visu politikas stratēģiju pamatā vajadzētu būt pierādījumiem, Eiropas Savienības Statistikas birojam (*Eurostat*) un valstu statistikas iestādēm būtu jāapsver iespēja izveidot un ieviest satelītkontus savā attiecīgajā statistikā, lai noteiktu sociālās ekonomikas efektīvo ieguldījumu ekonomikas izaugsmē un sociālajā kohēzijā Eiropas Savienībā;
20. izmantojot attiecīgus stratēģiskos ziņojumus, kas iesniegti Sociālās aizsardzības komitejai, apsvērt, kā vislabāk pārraudzīt progresu sociālās inovācijas jomā, izmantojot pašreizējos sociālos rādītājus, kuru pamatā ir aktivizācija, iespēju veicināšana un sabiedrības iesaistīšana;
21. attiecīgos gadījumos veicināt spēju veidošanas iniciatīvas, ar ko uzlabo politikas veidotāju, civildienesta ierēdņu un praktiķu zināšanas un informētību par sociālās ekonomikas un sociālās ekonomikas uzņēmumu konkrētajām iezīmēm un par iespējām, kas pastāv Eiropas, valsts un vietējā līmenī, jo īpaši valstīs, kur sociālā ekonomika vēl arvien nav pietiekami attīstīta. Šajā sakarībā svarīga ir arī digitālo prasmju un digitālās prasmes izmantošana;

22. turpināt pilnveidot un atbalstīt zināšanu un pieredzes izplatīšanu attiecībā uz sociālās ekonomikas uzņēmumiem, iespējamu mākslīgi radītu šķēršļu likvidēšanu un atbalstu apjomradītu ietaupījumu gūšanai, piemēram, ar valstu un Eiropas tīklu starpniecību. Turklāt būtu vēl vairāk jāuzlabo efektīvi tīkli un pieredzes apmaiņa ar attīstītajām un jaunietekmes valstīm;
23. attiecīgos gadījumos īpašu uzmanību pievērst tam, lai tiktu izstrādāti un īstenoti efektīvi veidi, kā sociālajā ekonomikā iesaistīt jauniešus, piemēram, mudinot ar sociālo ekonomiku saistītus tematus iekļaut mācību programmās un pasākumos visu līmeņu izglītībā un apmācībā. Sociālās ekonomikas uzņēmumi un organizācijas, kas strādā ar jauniešiem, būtu jāmudina izmantot iespējas, ko sniedz programma "Erasmus+" un citas programmas saistībā ar stažēšanos Eiropā, tādējādi sniedzot jauniešiem iespēju attīstīt konkrētas prasmes un kompetences, kā arī uzlabot izpratni par sociālo ekonomiku, vienlaikus pilnveidojot savas prasmes un zināšanas;

sociālās inovācijas jomā:

24. sistemātiskāk veicināt sociālās inovācijas izmantošanu Eiropas un valstu programmās, lai iegūtu labākus sociālos rezultātus, labāk sasaistot dažādās politikas jomas, dodot priekšroku integrētām pieejām un veicinot plašākas partnerības starp attiecīgām ieinteresētajām personām. Tāpat ar šo politikas izstrādi būtu jādod iespējas gan atsevišķiem saņēmējiem, gan vietējām kopienām un būtu jāīsteno dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanas princips, tostarp jāveic ietekmes novērtējums par dzimumu līdztiesību. Komisijai un dalībvalstīm būtu jātiecas panākt, lai svarīgākās politikas stratēģijas un instrumenti, piemēram, ES programma "Apvārsnis 2020", struktūrfondi un labāka regulējuma politikas iniciatīvas tiktu efektīvi izmantotas sociālās inovācijas un sociālās ekonomikas uzņēmumu atbalstīšanai;
25. turpināt veidot atbilstīgu ekosistēmu sociālās ekonomikas uzņēmumiem ES un dalībvalstu līmenī, lai atraisītu visu potenciālu, kas tiem piemīt kā sociālās inovācijas katalizatoriem; pievērst īpašu uzmanību arī sociālo uzņēmumu centru, inkubatoru, paātrinātāju un citu veicinošu mehānismu attīstībai;

26. Eiropas Komisijai un valstu, reģionālām un vietējām iestādēm attiecīgos gadījumos būtu stingri jāpārtrauga jaunu sociālās inovācijas partnerību ietekme, pārnese un ieguldījumi, vienlaikus atzīstot un atbalstot ieinteresēto personu attiecīgās lomas sociāli inovatīvu risinājumu izstrādē un īstenošanā;

regulatīvās vides jomā:

27. atzīt, cik nozīmīgi ir pamatoti un visaptveroši tiesiskie regulējumi, atraisot sociālās ekonomikas uzņēmumu potenciālu un maksimāli palielinot to pozitīvo sociālo ietekmi saistībā ar izaugsmi un nodarbinātību;
28. attiecīgos gadījumos izstrādāt konkrētas politikas stratēģijas, kas ir pielāgotas attiecīgās valsts apstākļiem, jo īpaši, lai pilnībā izmantotu vietējo sociālās ekonomikas uzņēmumu pārpilnību un daudzveidību. Dalībvalstis varētu izstrādāt savus regulatīvos instrumentus, ņemot vērā vietējo sociālās ekonomikas uzņēmumu konkrētās prasības;
29. attiecīgos gadījumos izstrādāt stimulus, kas ir pielāgoti attiecīgās valsts apstākļiem, lai atbalstītu sociālās ekonomikas uzņēmumu attīstību katrā to dzīves cikla posmā;
30. ņemt vērā iespējas, ko sociālās ekonomikas uzņēmumiem sniedz jaunās publiskā iepirkuma direktīvas, un sekmēt Eiropas, valsts, reģionālo un vietējo iestāžu, kā arī sociālās ekonomikas uzņēmumu informētību par šīm iespējām;
31. atbalstīt godīgu un normālu darījumdarbības sadarbību starp sociālās ekonomikas uzņēmumiem un uzņēmumiem, kas ir tradicionālāki un vairāk orientēti uz peļņu, piemēram, mudinot tradicionālajos uzņēmumos veidot iekšējus sociālus jaunuzņēmumus. Papildus publiskajam iepirkumam – varētu sniegt konkrētu atbalstu konstruktīvu un ilgtspējīgu attiecību veidošanai privātā iepirkuma jomā;

finansējuma pieejamības jomā:

32. izvērtēt, kuri finanšu instrumenti ir vispiemērotākie, un veicināt to izplatīšanu visos līmeņos, lai izveidotu visaptverošu finanšu ekosistēmu un radītu iespējas sociālās ekonomikas uzņēmumu attīstībai un izaugsmei;
33. attiecīgos gadījumos veidojot partnerības, nodrošināt piekļuvi, darīt pieejamu un publicēt informāciju par finansējuma iespējām sociālās ekonomikas uzņēmumiem; attiecīgos gadījumos vienkāršot organizatoriskās un administratīvās prasības, ļaujot jaunizveidotiem sociālās ekonomikas uzņēmumiem sākt savu darbību;
34. apsvērt vajadzību izveidot un attīstīt konkrētas garantiju sistēmas, kas vērstas uz to, lai palīdzētu ieguldītājiem izvairīties no liela riska, apmierinātu nozares vajadzības pēc ilgtermiņa kapitāla un atbalstītu gan pašreizējos sociālās ekonomikas uzņēmumus, gan sociāli inovatīvus jaunuzņēmumus; paturēt prātā, ka sociāli atbildīgi ieguldītāji var būt gatavi akceptēt to, ka, atbalstot sociālās ekonomikas uzņēmumus, viņu ieguldījumiem var būt mazāka atdeve ieņēmumu ziņā, jo tie novērtē sociālo ietekmi, nevis tikai finansiālo atdevi, ar nosacījumu, ka ir ieviesti pareizie institucionālie mehānismi, ar ko mazina ieguldītāju apzināto risku;
35. aktīvi izmantot ES instrumentus, piemēram, ESI fondus, *EaSI* programmu un programmu "Apvārsnis 2020", lai palielinātu attiecīgo starpnieku spēju veikt ieguldījumus un sociālās ekonomikas uzņēmumu gatavību ieguldījumiem;
36. mudināt mobilizēt privātos resursus kapitālā vai kvazikapitālā, lai veicinātu sociālās ekonomikas uzņēmumu izaugsmi;
37. attiecīgos gadījumos atbalstīt inovatīvu un stabilu uzņēmumu veidošanu arī kā darbinieku veiktas uzņēmuma iegādes projektus;

AICINA KOMISIJU:

38. stratēģijas "Eiropa 2020" pārskatīšanā ņemt vērā sociālo ekonomiku, sociālo inovāciju un sociālo ieguldījumu politiku;
39. atbalstīt sociālās ekonomikas izaugsmi Eiropā, izplatot labas prakses piemērus un veicinot spēju veidošanu praktiskās pieredzes apmaiņas ceļā;
40. veicināt un atbalstīt sociālo ekonomiku attiecībā pret valsts un vietējām iestādēm valstīs, kurās ir augsts bezdarba līmenis, jo īpaši jauniešu, sieviešu un neaizsargātu grupu bezdarba līmenis;
41. atbalstīt konkrētus priekšlikumus veikt salīdzinošu izvērtēšanu par sociālās ekonomikas un sociālās uzņēmējdarbības politiku un pasākumiem. Ar salīdzinošu izvērtēšanu varētu atbalstīt pieredzes apmaiņu un veicināt paraugpraksi dalībvalstu vidū, tostarp attiecīgos gadījumos par valstu rīcības plāniem, ar ko atbalsta sociālo ekonomiku, vienmēr ņemot vērā valstu īpatnības;

MUDINA SOCIĀLĀS EKONOMIKAS UZŅĒMUMUS UN SOCIĀLOS UZŅĒMĒJUS:

42. aktīvi iesaistīties Eiropas mēroga politikas un stratēģiju izstrādē, ar kurām veicina viņu nozares darbības. Sociālās ekonomikas uzņēmumiem un sociālajiem uzņēmējiem pašiem būtu jāīsteno turpmākas iniciatīvas, lai sekmētu informētību par savu nozari, tās pamanāmību un ietekmi, kā arī tiešā veidā sadarbotos savā starpā, ar publiskajām iestādēm un citām ieinteresētajām personām;
43. koncentrēties uz sociālajiem mērķiem, iekļaujot atbilstīgu uzņēmējdarbības kultūru un metodes, vēl vairāk uzlabojot sieviešu un jauniešu pārstāvību pārvaldē, dodot priekšroku inovācijas procesam un eksperimentēšanai un veicinot vērtēšanas kultūru.